

.....
Fábiánné, Kocsis Lenke

JÁSZSÁGI PEDAGÓGIAI MŰHELY

A pedagógiai paradigmaváltás térségünk oktatási-nevelési intézményeiben is elkezdődött. A plurális pedagógiai valóság, az iskolai autonómia és a pedagógiai szabadság értékei több - eddig is jól működő - óvodát és iskolát erősítettek meg helyzetükben, segítettek hozzá a markáns önálló arculat megformálásához. Ugyanakkor felerősödött az intézmények polarizálódása is: elbizonytalanodás, kapkodó változtatgatás, mozaikszerűség és minőségi romlás is bekövetkezett a közoktatási intézmények egy részében. Sok tényező okozta ezeket, de kikerülhetetlenül érintik az intézmények professzionáltságát, pedagógiai kulturáltságának színvonalát.

Egyre világosabbá válik: baj, ha az oktatásügy felső szintjén nincs világos távlati elképzelés, irányítási koncepció, de legalább ekkora baj, ha helyi szinten sincs!

Ez új kihívásokat jelent az oktatási-nevelési intézményekkel szemben. Új szemléletre, új ismeretekre, új képességekre van szükségük, melyekbe éppúgy beletartozik a *stratégia, a pedagógiai program, a helyi tanterv kidolgozása, mint az intézmény imázsának formálása, a marketingtevékenység, a minőség és gazdálkodás menedzselése, az érdekegyeztetési feladatok ellátása* stb. Mindezek nélkül nehezen lehet a mikrotársadalmi igényeknek megfelelő, a pedagógiai alternatívák közül jól választó, minőségelvű intézményt működtetni. *Szükség van tehát térségünkben egy olyan szakmai fórumra, ahol a műhelymunka sokszínű metodikája és munkaformája segíti a közoktatási intézményeket e feladatok korszerű ellátásában.*

Előzmények, eddigi tevékenységek:

Egyfajta pedagógiai egymásra figyelés, együttműködés, közös programszervezés kialakult térségünkben már régebben is. A Magyar Pedagógiai Társaság megyei szervezete, a Tanítóképző Főiskola által szervezett szakmai fórumok, tanácskozások, a megyei Pedagógiai Intézet által működtetett továbbképzési alkalmak stb. lehetőséget teremtettek bizonyos szintű kapcsolatok kialakítására. Ezek azonban inkább "felülről jövő" kezdeményezések voltak, s inkább eseti rendezvények. Az iskolák, óvodák a működő szakfelügyeleti rendszer által bőven hozzájutottak a pedagógiai cselekvést meghatározó "előírásokhoz", feladatokhoz, programokhoz, így nem is nagyon egymásra figyeltek, inkább a "feljebbvalókra".

Amióta az iskolák autonómiája, pedagógiai szabadsága, az önállóan megválasztott és kidolgozott programok időszaka eljött, fontossá vált - a mikrokörnyezeti igények feltérképezése mellett - az *egymásra figyelés*, hiszen versenytársakká is váltak az intézmények. Egyre többször fogalmazódott meg az igény - "alulról jövő" kezdeményként - egy-egy pedagógiai alternatíva, egy-egy újszerű iskolaszervezési modell stb. közös megismerésére és megvitatására (pl. Waldorf óvoda és iskola; a 8 osztályos gimnázium; a drámapedagógia iskolai alkalmazása; a pedagógiai programok elkészítésének módja, konfliktuskezelés stb.), s egymás pedagógiai programjával való megismerkedésre is (Pl. az egyházi iskolák, az alapítványi óvodák sajátos értékrendje és követelményrendszere stb.)

Ezek a programok igen jó lehetőségeket biztosítottak arra, hogy keressük helyünket a pedagógiai pluralizmus színes palettáján: keressük régióinkban is *a látszólag különbözőben az azonosat, a látszólag azonosban a különbözőt*. Stratégiai helyzetüket érezve különösen az intézmények vezetésében részt vevő

.....
kollégák szorgalmazták a közös szemléletformáló, eligazodást nyújtó, cselekvési programokat kínáló összejöveteleket, s ők fogalmazták meg a *műhelyé szerveződés* szakmai, területi igényét is. Ez a szakmai műhely fogná össze azokat tanácskozásokat, szakmai összejöveteleket, tréningeket, fejlesztő pedagógiai tevékenységeket, amelyek a *helyi fejlesztések pedagógiai - pszichológiai - metodikai kérdéseit állítják középpontba*.

Eddigi együttműködésünk eredményének tekinthető az is, hogy egyes óvodák és általános iskolák elkészítették *bemutatózó program-füzeteiket ill. ezek rövidített szórólapjait* is, - jól használva a szülők tájékoztatására és egymás informálására. Az iskolák többsége képviseltette magát NAT-ismertető-megvitató foglalkozásainkon, s *tankönyvkiállítások, tankönyvelemzések és viták* segítettek az egyes nevelőket vásárlási döntéseik meghozatalában.

Rövid- és hosszú távú terveink:

A/ Legsürgetőbb tennivalónknak tartjuk a "Jászsági Pedagógiai Műhely" közös tevékenységeit *valódi műhelymunkává* formálni. A helyi rádió és kábel tv, valamint az általunk létrehozott Pedagógiai Hírlevél által felkínálni a régió közoktatási intézményeinek azokat a szervezeti formákat, szakmai fórumokat, együttműködési alkalmakat, melyek segítik az intézményeket

- a belső innovációs és önmegvalósító erők feltárásában.
- az önálló intézményi arculat megteremtésében,
- a pedagógiai program elkészítésében, a helyi nevelési rendszerbe való beillesztésében,
- a NAT alapján a helyi tantervek elkészítésében,
- színes, újszerű és hatékony iskolai programok, rendezvények megvalósításában.

B/ Hosszabb távon szemléletváltást szeretnénk elérni az alábbi területeken:

- legyen természetes az *alternatívákban* létezés gyakorlata ;
- alakuljon ki - e szakmai műhelymunka hatására is! - az eltérő pedagógiai programok közötti *dialógus*, mely folyamatosan formálja a *toleráns* iskolaügyet, egymás megértő elfogadását, a másként gondolkodók tiszteletben tartását.

C/ Szeretnénk hozzájárulni az *önerőből megújuló intézmények* vezetésének a szakmai erősítéséhez. Így pl. segítséget adni

- a *változásigény* mindenkori érzékelésére és kielégítésére,
- a *hosszú távú* oktatási és nevelési programok készítéséhez,
- a pedagógiai folyamatok *elemzéséhez*, az eredmények *értékeléséhez*,
- s ahhoz, hogy tudja (merje és akarja) támogatni *újító pedagógusait ill. az új projekteket;*
- s legyen bevált metodikája *szupervíziós* feladatok ellátására.

Munkakapcsolataink:

A Jászsági Pedagógiai Műhely szorosan kötődik a régió pedagógiai intézményeihez. Boros Dezső, a Gyakorló Általános Iskola igazgatója, alpolgármester a megalakulás óta támogatta kezdeményezésünket, részt vett rendezvényeinken A *Tanítóképző Főiskola* legtöbb tanszéke képviselteti magát programjainkon, több oktató folyamatosan vagy időlegesen programot vezet egy-egy munkacsoportban. (Pl. gyakorlóiskolai szakvezetők felkészítése a gyermek- és tevékenységközpontú metodikákra). Szabados Lajos főigazgató-helyettes felvállalta a helyi pedagógiai programok és tantervek menedzselését.

A neveléstudományi tanszék munkatársai szakmai bemutatókat és vitákat tartanak a különböző iskolai alternatívákról, fejlesztő pedagógiai irányzatokról, a gyermekközpontú pedagógiák értékvilágáról stb.

A megyei Pedagógiai Intézet segítségével műhelymunkánk nyitódik más földrajzi régiók irányába is. Szeretnénk felújított formában nyaranta közösen megrendezni az egykor sikeresen működő *Tanítók Nyári Akadémiáját*.

Megyei kapcsolatainkon túl jó munkakapcsolat alakult ki az OKI Iskolafejlesztési Központjával, az ELTE és a KLTE pedagógiai és pszichológiai tanszékeivel. Az ENCORE Konfliktuspedagógiai Alapítvány és Egyesület révén több európai tanácskozásra juthattunk el, s jönnek hozzánk évente egy-egy hetes szakmai továbbképzés tartására Londonból és Stockholmból is elismert pedagógiai szakemberek.

Szervezeti formák

Mivel a közoktatás több szintjén, több problémakörében és több intézménytípusában vagyunk jelen műhelymunkánkkal, a tevékenységi körök is igen gazdag szervezeti formákban működnek. A nagyobb létszámot aktivizáló *tanácskozások, fórumok, akadémiai rendezvények, szakmai viták* mellett kedveltek a kisebb csoportokban zajló *tréningek, metodikai "ötelet-börzék", játszóházi foglalkozások, drámapedagógiai táborok, fejlesztő pedagógiai műhelyek, kézműves körök* stb. Ezeknek a foglalkozásoknak nemcsak az a nagy erénye, hogy a Jászság több településéről vesznek részt ezen pedagógusok, hanem az is, hogy az óvodától a felsőoktatásig képviselik a kisgyermekkorai fejlesztés elméleti és gyakorlati problémaköreit a nevelők.

A tantervfejlesztő - programíró - taneszközkészítő munkacsoport is hatékonyan működik, ha kis létszámú csoport is. Sajátos színterületet jelent a szervezeti formák körében a *"Tanszéki beszélgetések"* műfaja: klub formában, kötetlen bemutatkozó lehetőséget kínálnak a Jászság területén működő óvodák,

iskolák képviselőinek sajátos, egyedi programjaik bemutatására és megvitatására, egy-egy innovációs eredmény ismertetésére. S mivel ez a rendezvény a Jászberényi Tanítóképző Főiskola Neveléstudományi Tanszékén zajlik, tanítójelölt hallgatók is csatlakozhatnak ehhez a műhelymunkához.

Első eredményeink

A pedagógiai kultúra megújításában, a regionális hatások erősítésében az alábbi programok voltak a legjelentősebbek:

- *Az idegen-nyelv tanításának helyzete a Jászságban.* Első „szembenézés” régióinkban a rendszerváltás utáni nyelvtanítási feltételekkel, igényekkel s a legalapvetőbb mennyiségi és minőségi jellemzőkkel. (Sörös Gertrúd vizsgálatai.)
- *A gyermekközpontú pedagógiai szemlélet* és gyakorlat alakítása érdekében több szinten is programalkotó tényezővé vált a reformpedagógiával és az alternatív pedagógiákkal való ismerkedés.

A főiskolán kiadott könyvünk (*Fábián: Gyakorlati gyerrmekismeret - 1996*) segíthette a pedagógusokat a korszerű gyermektani - pedológiai - látásmódjuk megerősítésében.

- *Az érték közvetítő és képességfejlesztő iskolai modellt* a Jászság több iskolájában (így a Gyakorló Általános Iskolában is) évek óta sikeresen alkalmazzák. Itt vált egyre fontosabb napi „kényszerré” az iskola belső erőire támaszkodó, a professzionális pedagógiai kultúra értékeit megvalósító iskolai önértékelési - önelemzési - önfejlesztési folyamatok tudatos formálása. Ehhez kívánt segítséget nyújtani az ÉKP-s szaktanácsadói munkaszerepre felkészítő tanfolyam - s hozzá írásos szakanyag készítése -, mely magas részvételi aránya miatt is sikert jelentettek a Jászsági Pedagógiai Műhely számára.

Különösen hasznosnak bizonyultak:

- az iskolalátogatások és komplex elemzések,
 - a bemutató foglalkozások és értékelések,
 - a képességfejlesztő tréningek és a
 - tanterv- és taneszközfejlesztő foglalkozások.
- A *gyermek- és ifjúságvédelmi tevékenység* segítése érdekében az elsődleges megelőzés, a primér prevenció megerősítése volt a célunk, különös tekintettel a Jászságban élő állami gondozottakra. A „Nevelőszülők Klubja” rendezvényeit kiterjesztettük a régió egészére, s az alábbi foglalkozásformákat működtettük eredményesen:
 - tanácsadás
 - szülői hatékonyság növelése
 - hagyomány- és szokás-építés
 - élmény- és tevékenységközpontú programok. (Pl. Jászsági Játszóköri)

Legnagyobb sikere a „*Rólunk szól a mese*” című játszóházi foglalkozásnak, a „*Gyalogolni jó!*” túra-sorozatnak és a „*Karácsonyváros vigasságok*” elnevezésű ünnepi előkészületeknek volt.

- A *fejlesztő pedagógiai továbbképzések*, gyakorlati foglalkozások iránt folyamatosan intenzíven érdeklődnek kollégáink. Nagy erénye e foglalkozásoknak az interdiszciplináris problémakezelés mellett a komplex teamek működtetése is.
- A főiskolánkon folyó *szociálpedagógiai képzést* regionális érdekek hívták életre, így ez a képzési terület is igen jó lehetőséget kínált fel a Jászságban lévő gyakorlati terepül szolgáló intézmények és tereptanárok együttműködésére. A tereptanárok képzése, a gyakorlatokhoz kapcsolódó szupervíziós tevékenység sajátos szintet jelent a műhely munkájában.

- A *drámapedagógiai műhely* - Jászfényszarun lévő központjával - évek óta jelentős szervezője a pedagógiai közéletnek. Erősen kapcsolódva a pedagógusképzés- és továbbképzés regionális rendszeréhez - Nyári Akadémiák, Lámpások Találkozója, Bakancsosok Tábora stb. - sokat tesz a korszerű pedagógiai kultúra terjesztéséért, meggyökereztetéséért. A NAT „dráma - tánc - báb” műveltségi területéhez való felkészülésben számíthatunk a segítségükre.
- A *tanterv- és taneszközkészítő tevékenység* sajátos „egyoldalúságot” mutatott az elmúlt évben. Míg az előző időszakban több újszerű tankönyv, munkafüzet, feladattár készült kollégáink egyéni ill. csoportos tevékenységével, addig most a fő erőket mindenki helyi pedagógiai programok és helyi tantervi elképzelések kidolgozására mozgósította. Sok értékes elgondolás, résztanulmány született már, de vannak iskoláink, ahol bátortalanul, nagy kivárásokkal folyik ez a tevékenység. (S mivel a pedagógiai műhelyben folyó munka önkéntességen alapul, a segítséget globálisan felajánljuk, de az iskolák autonómiáját nem szeretnénk megsérteni a munkájuk iránti túlzó érdeklődéssel.)

A taneszközkészítő kollégák érdeklődése a számítógépes felhasználás irányába fordult. Többen „kacérkodnak” a multimédia hasznosításával, oktatási CD-ROM-ok készítésével. A Jászszági Pedagógiai Műhely keretében a közlekedés fejlődéséhez készült már CD, de a szakanyagok megvannak már - egyelőre videoszalagon - a „Jászság kulturális élete” c. oktatási anyag CD-re viteléhez - s későbbi INTERNETre való telepítéshez.

- Az *integrált - inkluzív - nevelés* iránti érdeklődés régióinkban egyre erőteljesebb. Kettős szálon találkoznak az igények: részben a kistelepüléseken élő, gyógyító nevelésre szoruló gyermekek iskoláztatási gyakorlata (itt már „valódi” integrációs helyzetben együtt tanulnak ép

értelmű társaikkal),- sajnos e sajátos pedagógiai problémákra fel nem készített pedagógusokkal; - másrészt tanszékünk egy UNESCO által szervezett EU programhoz kapcsolódva ismerkedik az integrált nevelés új elméleti és gyakorlati kérdéseivel, s kapcsolatot épített ki a régió több iskolájával e téren.

- Az ENCORE Konfliktuspedagógiai Egyesületnek sok tagja van a Jászságban, ezért ezt a témakört kiemelten szerepeltettük programjainkon. (Szinte mindegyikhez szervesen is illeszkedett.) Mind a szociális tanulásban betöltött szerepe, mind a mentálhigiénés hatásai miatt beépítettük a NAT-ismertető ill. felkészítő tanácskozások kiscsoportos foglalkozásaiba. Az „Emberismeret” műveltségi tömb anyagához illesztve sikerült a konfliktusok „természetrajzát”, kreatív megközelítését valamint a konfliktuskezelő stratégiá-kat és technikákat elméleti és gyakorlati vonatkozásaiban is bemutatni.
- MKM pályázatára vizsgálatok végzése a Jászságban.

ÖSSZEGZÉS

A Jászsági Pedagógiai Műhely megalakulása, rövid működése beváltotta a hozzáfűzött reményeket. Inspiráló, programalkotó, segítő-támogató stb. tevékenysége elindított egy olyan regionális pedagógiai együttműködést, melynek szellemi feltételei - ha szétszórta is - már megvoltak, de e pályázati program hatására mindennapos valósággá váltak. Tehát: megalakultunk és működünk. Túlzás lenne azt állítani, hogy minden szakterületen egyenlő intenzitással és egyenlő szervezettséggel, de mindenütt őszinte együttműködési vágygal és tenniakarással.